

Політичний дискурс vs професійний дискурс

Г.В. Кузнєцова (Житомир)

Професійний дискурс як правило визначається як будь-яка семіотична сфера спілкування (письмова, усна, візуальна), що побудована за прагматичними вимогами певної царини професійної діяльності й слугує для виконання інформативних, нормативних, комунікативних, соціологічних та кооперативних функцій у цій професійній сфері [Grimiea 2017; Kong: 3, 187]. Професійний дискурс оперує інформаційним простором, тому його основними одиницями виступають терміни. Цей тип дискурсу розгортається в конкретному, визначеному певною професійною спільнотою інформаційному полі/просторі, тому прагматичними ознаками професійного дискурсу є його тяжіння до розширення інформаційного простору, а саме, необмеженість пізнавальної діяльності людини, захоплення нових його сегментів, занурення у цей новий сегмент інформаційного простору та чітке регламентування інформаційних рівнів залежно від специфіки розгортання комунікативного процесу.

Уперше до сфери лінгвістичних досліджень політичний дискурс був віднесений Б. Гуннарсоном [Gunnarson 1997] у його колективній монографії 1997 року. З того часу поняття професійного дискурсу набуло поглибленого вивчення як у цілому, так і стосовно його окремих видів. З самого визначення професійного дискурсу виходить логічне посилення про те, що до даної царини може належати ціла низка видів та підвидів дискурсів залежно від професії, у площині котрої проходить комунікація. Зокрема, достатньо багато точок перетинання з професійним дискурсом у політичному дискурсі, який у сучасних дослідженнях розуміється як інституціональне спілкування, яке (на відміну від особистісно-орієнтованого) використовує певну систему професійно-орієнтованих знаків, тобто таке спілкування має власну підмову (лексику, фразеологію та пареміологію).

З огляду на значимість ситуативно-культурного контексту, політичний дискурс – це феномен, глибинна суть якого може бути представлена формулою ‘дискурс = підмова + текст + контекст’ [Шейгал 2000: 15; Карасик 2002: 233]. Отже, складова професійної діяльності чітко виділена вже у самому визначенні політичного дискурсу. До того ж, наведена формула може успішно використовуватися і для професійного дискурсу, однак підмова буде складатися з системи окремих видів підмови, текст має теж детерміновану професійно-комунікативною ситуацією специфіку, а контекст і в професійному, і в політичному дискурсах має багато спільного, з огляду на жанрову різноманітність обох типів дискурсу.

Спільність між політичним і професійним дискурсом вбачається також у даних аналізу щодо фреймового моделювання мовно-культурного концепту ‘політик’. Серед ядерних слотів цього фрейму три безпосередньо пов’язані з політичною діяльністю як професійною діяльністю: людина, що займається політичною діяльністю; людина, що належить до якогось політичного інституту; людина, що виконує певні політичні функції [Карасик 2002: 235]. Зрозуміло, що з точки зору концептуального аналізу політик потрактовується як професіонал, тобто як особа, професіонально задіяна у політичному дискурсі [Славова 2012: 65].

Обидва типи дискурсу мають, крім того, спільні інституційні ознаки, що детерміновані їх базовими функціями:

- перформативною (соціальна практика у вигляді професійної діяльності, або професійно спрямована комунікація);
- нормативною (дотримання певних норм та стереотипів відповідної діяльності);
- презентаційною (вираження стереотипних інтенцій та сподівань, детермінованих цілеспрямованим відповідної сфери діяльності);

- парольної (підтримка певних соціальних меж між різними агентами відповідних дискурсів).

Викладене вище, на наш погляд, свідчить про значне перетинання професійного та політичного дискурсів, або принаймні про наявність численних площин, у яких ці типи дискурсів взаємодіють і перетинаються.

Література

1. Карасик В.И. Языковой круг: личность, концепты, дискурс: Монография. – Волгоград: Перемена, 2002. – 377 с.
2. Славова Л.Л. Мовна особистість лідера у дзеркалі політичної лінгвоперсонології: США – Україна: Монографія. – Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І Франка, 2012ю – 360 с.
3. Шейгал Е.И. Семиотика политического дискурса: Монография. – М. – Волгоград: Перемена, 2000. – 368 с.
4. Gunnarson B.-L., Linell P., and Nordberg B. (eds.). The Construction of Professional Discourse – L.: Longman. – 248 p.
5. Irimiea S. B. Professional Discourse as Social Practice// European Journal of Interdisciplinary Studies. – Vol.9, No.1. – 2017. – Електронний ресурс. – Код доступу: http://journals.euser.org/files/articles/ejis_sep_dec_17/Silvia.pdf
6. Kong K. Professional Discourse. – Cambridge: Cambridge Univ. Press, 2014. – 290 p.

.
